

Závěry a shrnutí semináře „Problematika dlouhodobého sucha a možná opatření ke snížení jeho dopadů“, který se uskutečnil dne 21. 9. 2016 v Kongresovém sále v sídle Kraje Vysočina v Jihlavě pod záštitou hejtmána Kraje Vysočina MUDr. Jiřího Běhounka a byl určen zejména pro obce na území kraje.

Kraj Vysočina je zemědělským krajem; území kraje je střeženo Českou republikou a pramennou oblastí významných řek, na nichž byly vybudovány vodárenské nádrže, které jsou významnými zdroji pitné vody nejen z hlediska krajského, ale i celorepublikového. Např. vodárenská nádrž Švihov na řece Želivce zásobuje pitnou vodou hlavní město Prahu, vodárenská nádrž Vír na řece Svatce pak brněnskou aglomeraci.

Vzhledem ke stále častějšímu výskytu nepříznivých hydrologických podmínek jsou dopady dlouhodobého sucha a nedostatku vody stále větší hrozbou i na území Kraje Vysočina.

Hejtmán Kraje Vysočina proto inicioval počátkem letošního roku zřízení pracovní skupiny jako svého poradního orgánu k řešení problematiky dopadů dlouhodobého sucha a nedostatku vody na území kraje. Členy jsou zástupci kraje, krajského úřadu, státních podniků Povodí, Českého hydrometeorologického ústavu, významných provozovatelů vodovodů pro veřejnou potřebu, Lesů České republiky, s.p., Agentury ochrany přírody a krajiny ČR, Hasičského záchranného sboru Kraje Vysočina, agrárního sektoru a další odborníci na danou problematiku.

Výstupy činnosti pracovní skupiny jsou dva materiály k řešení problematiky dopadů dlouhodobého sucha a nedostatku vody na území Kraje Vysočina. Jedná se o:

- metodický materiál – Doporučení pro obce a obecní úřady Kraje Vysočina k možnému postupu v případě nedostatku vody,
- návrh krátkodobých, střednědobých a dlouhodobých opatření, která by měla napomoci snížení dopadů sucha a nedostatku vody.

Oba materiály byly projednány v orgánech Kraje Vysočina včetně zastupitelstva kraje na zasedání dne 15. 6. 2016 a následně byly zveřejněny na webových stránkách kraje, kde byla zřízena složka zabývající se problematikou sucha <http://www.kr-vysocina.cz/ochrana-pred-suchem/ds-303154/archiv=0&p1=65363>.

Dalším výstupem pracovní skupiny bylo uspořádání semináře, na němž její členové vystoupili. Na semináři byly prezentovány a diskutovány příčiny sucha a předpokládané klimatické změny, zkušenosti s řešením dopadů sucha, návrhy adaptačních opatření i možnosti dotací na jejich realizaci.

Závěry a shrnutí semináře:

Příčinami sucha jsou zejména změna klimatu a s ní související stále častější nepříznivé hydrologické podmínky, dále stav naší krajiny, která ztratila schopnost těmto změnám odolávat.

V posledních letech došlo k významnému deficitu srážek (zimy bez sněhové pokrývky, dlouhá období bez vydatnějších srážek), špatnému rozložení účinných srážek a k vlnám vysokých letních teplot. Do budoucna se očekává růst průměrné roční teploty vzduchu, přičemž roční úhrn srážek se předpokládá přibližně stejný jako dosud. Počítá se se změnou rozložení srážek v běžném roce - více srážek mimo vegetační období, ve vegetačním období delší období vysokých teplot vzduchu bez srážek a tím zvýšený výpar, více přívalových srážek s rychlým odtokem.

Adaptační opatření by měla být primárně mířena do krajiny zejména pak do zemědělského sektoru a to včetně změn dotačních pravidel (naplňování jiných než jen produkčních funkcí zemědělské krajiny).

Hlavním cílem je maximální zpomalení odtoku vody z krajiny a realizace opatření k jejímu zadržení v půdě. K tomu účelu je nezbytné udržovat dobrou kondici (zemědělské) půdy zejména vytvářet podmínky ke zvýšení zasakování srážkové (povrchové) vody.

Zvyšování retenční schopnosti krajiny je dosud velkým problémem – nedostatečně je řešena snížená infiltrace půdy, zmírnění eroze i potřeba zvýšení ekologické stability krajiny, nedaří se dostatečně zvyšovat plochy mokřadů a vodních ploch (obnova rybníků, výstavba malých vodních nádrží s různým využitím).

Velký význam má rovněž zodpovědné hospodaření s vodou akumulovanou ve stávajících vodních nádržích, neboť jediné tuto vodu je možné v suchém období dále využívat.

V oblastech silně ohrožených suchem je potřebné zpracování pozemkových úprav s cílem zmírnění eroze, zlepšení životního prostředí a zvýšení ekologické stability krajiny.

Je třeba pokračovat nejen v hájení území chráněných pro akumulaci povrchových vod, ale uvažovat i o výstavbě dalších významných vodních nádrží za účelem zajištění dostatečného množství vody zejména pro pitné účely.

V komunální sféře je nutné zlepšovat ochranu stávajících vodních zdrojů, investovat do moderních technologií na úpravu vody, zlepšovat úroveň odkanalizování a čištění odpadních vod a hospodaření se srážkovou vodou.

Je potřebné zajistit rekonstrukci Jiřínského a Jedlovského přivaděče povrchové vody do významné vodárenské nádrže Hubenov z důvodu zvýšeného odběru vody z této nádrže.

Kraj Vysočina konzultoval a dále bude projednávat se zástupci Ministerstva zemědělství návrh úpravy dotační politiky v oblasti zemědělství (ve smyslu posílení a rozšíření půdo-ochranných technologií) a to s podporou mimo jiné Výzkumného ústavu meliorací a ochrany půd, v.v.i.